

**MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
W CZĘSTOCHOWIE**

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W CZĘSTOCHOWIE ZA ROK 2020**

Częstochowa, luty 2021 r.

Spis treści	
WSTĘP	3
I. STRUKTURA WYDATKÓW ZA 2020 ROK I DOCHODZENIE NALEŻNOŚCI	4
II. DZIAŁANIA Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	6
III. DZIAŁANIA W ZAKRESIE POMOCY MATERIALNEJ O CHARAKTERZE SOCJALNYM DLA UCZNIÓW	8
IV. DZIAŁANIA ZAPOBIEGAJĄCE ZJAWISKU PRZEMOCY W RODZINIE	8
V. DZIAŁANIA W ZAKRESIE PRACY ŚRODOWISKOWEJ	9
VI. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB UBOGICH, BEZDOMNYCH I ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	10
VII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CENTRUM POMOCY DZIECKU NIEPEŁNOSPRAWNEMU I JEGO RODZINIE	14
VIII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I OSÓB STARSZYCH	15
IX. WYPŁACANIE WYNAGRODZENIA ZA SPRAWOWANIE OPIEKI.....	19
X. REALIZACJA PROJEKTÓW WSPÓŁFINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ	19
XI. WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ, WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA 2021 ROK.....	24

WSTĘP

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie, zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, składa corocznie sprawozdanie ukazujące efekty zrealizowanych w 2020 r. zadań. Rodzina, praca, integracja i partnerstwo to kluczowe słowa wyznaczające kierunki działania MOPS na rzecz niesienia pomocy i dążenia do poprawy jakości życia mieszkańców Miasta Częstochowy. Sprawozdanie przedstawia zakres zrealizowanych zadań w szczególności w oparciu o ustawę o pomocy społecznej, ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawę o systemie oświaty, ustawę o zatrudnieniu socjalnym, ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawę o ochronie zdrowia psychicznego. Do zadań priorytetowych MOPS uznać należy działania ukierunkowane na:

- tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania rodziny,
- rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej,
- umacnianie wśród rodzin postaw aktywności i przedsiębiorczości mających na celu zmianę stylu życia,
- przeciwdziałanie i niwelowanie skutków negatywnych zjawisk społecznych,
- usamodzielnianie klientów pomocy społecznej poprzez aktywizację zawodową i społeczną,
- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych,
- zaspokajanie potrzeb rodzin i osób, które nie mogą ich zaspokoić we własnym zakresie,
- wzmocnienie współpracy z podmiotami działającymi w obszarze pomocy społecznej oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- tworzenie osobom niepełnosprawnym warunków umożliwiających samodzielne funkcjonowanie w społeczeństwie.

W celu lepszego wykorzystania posiadanych zasobów w skutecznej i komplementarnej pracy na rzecz osób i grup wymagających włączenia społecznego i wsparcia, kontynuowano model oddzielenia zadań administracyjnych od pracy socjalnej oraz świadczenia usług socjalnych. W realizacji zadań spoczywających na Ośrodku kładziono szczególny nacisk na zapewnienie możliwie najwyższej jakości świadczonych usług oraz zapewnienie adekwatnych do potrzeb form wsparcia mieszkańcom Częstochowy. W roku sprawozdawczym, w związku z wprowadzeniem na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii, zaszło wiele zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej kraju które rzutowały na zadania służb pomocy społecznej. Udzielano pomocy osobom znajdującym się w izolacji domowej i kwarantannie, osobom starszym i niepełnosprawnym, a także osobom, które ze względu na epidemię wirusa SARS-CoV-2 utraciły swoje główne źródła utrzymania i znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. U uruchomiono dwa numery infolinii, pod którymi pracownicy Ośrodka udzielali informacji dotyczących możliwości uzyskania pomocy. W trosce o bezpieczeństwo pracowników i klientów wprowadzono tymczasowe zmiany w funkcjonowaniu MOPS, ograniczające możliwość osobistego stawiennictwa w Ośrodku. Zalecano załatwianie spraw związanych z działalnością MOPS, w tym składanie pism i wniosków w miarę możliwości za pośrednictwem poczty tradycyjnej, poczty elektronicznej, elektronicznej skrzynki podawczej (portalu ePUAP), innych elektronicznych sposobów komunikacji oraz telefonicznie.

Ośrodek skutecznie wykorzystywał środki zewnętrzne do realizacji swoich zadań, w efekcie rozbudowując ofertę wsparcia, wdrażając nowatorskie, zindywidualizowane wsparcie dla mieszkańców, rodzin i społeczności lokalnych. Szczególny wymiar miała również współpraca z organizacjami pozarządowymi, związana z realizacją projektów partnerskich przy wykorzystaniu funduszy unijnych, tj. m.in. projektu „Częstochowa silna dzielnicami”, „Przyszłość to My – CIS rozwój”, „Akcja – Aktywizacja” czy też partnerskiego projektu „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”. Ponadto mając na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych skutków wystąpienia COVID-19 w obszarze pieczy zastępczej, zrealizowano projekt „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”.

W sprawozdaniu przedstawiono potrzeby w zakresie pomocy społecznej oraz w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej służące poprawie jakości funkcjonowania jednostki w 2021 roku.

I. STRUKTURA WYDATKÓW ZA 2020 ROK I DOCHODZENIE NALEŻNOŚCI

Zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie finansowano z budżetu państwa, środków miasta Częstochowy, dotacji celowych Wojewody Śląskiego oraz środków pozyskiwanych z innych źródeł, w tym Europejskiego Funduszu Społecznego. W 2020 r. na realizację zadań wydatkowano ogółem kwotę 66 376 960 zł.

Dane dotyczące wydatków zrealizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie w 2020 roku

Tabela nr 1

Rozdział	Nazwa zadania	Źródło finansowania	Plan finansowy [zł]	Wydatki [zł]	Wykonanie [%]
85154	obsługa zespołu interdyscyplinarnego	budżet gminy	304 000	284 883	93,71
85156	opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne z budżetu państwa za osoby uprawnione	dotacja celowa	55 717	53 986	96,89
85195	udzielanie świadczeń zdrowotnych dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	dotacja celowa	208 317	184 140	88,39
85202	domy pomocy społecznej	budżet gminy	13 157 039	13 089 216	99,48
85203	Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie	budżet gminy	2 125 450	1 950 012	91,75
85213	opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne z budżetu państwa za osoby uprawnione pobierające zasiłek stały	dotacja celowa	961 433	960 703	99,92
85214	zasiłki celowe	budżet gminy	1 712 750	1 652 993	96,51
85214	zasiłki okresowe	dotacja celowa	1 990 730	1 990 185	99,97
85216	zasiłki stałe	dotacja celowa	9 536 347	9 390 796	98,47
85219	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	budżet gminy	14 993 230	14 691 797	97,99
85219	dofinansowanie wynagrodzeń MOPS	dotacja celowa	2 306 722	2 306 722	100,00
85219	dodatek po 250 zł dla pracowników socjalnych	dotacja celowa	262 744	227 362	86,53
85219	dofinansowanie wynagrodzeń MOPS wkład własny	budżet gminy	642 367	642 367	100,00
85219	wynagrodzenie dla opiekunów prawnych i koszty obsługi zadania	dotacja celowa	202 758	197 682	97,50
85220	mieszkania chronione	budżet gminy	165 291	112 286	67,93
85228	świadczenie usług opiekuńczych	budżet gminy	94 048	94 048	100,00
85230	„Posiłek w szkole i w domu”	dotacja celowa	1 251 600	1 158 938	92,60
85230	„Posiłek w szkole i w domu” - wkład własny	budżet gminy	835 575	835 575	100,00
85295	prace społecznie użyteczne	budżet gminy	6 960	4 289	61,62
85295	udzielenie schronienia osobom w kryzysie bezdomności	budżet gminy	2 650 000	2 554 784	96,41
85295	„Wspieraj Seniora” – wkład własny	budżet gminy	2 263	1 159	51,22
85295	„Wspieraj Seniora”	dotacja celowa	9 054	4 636	51,20
85295	„Akcja – Aktywizacja”	budżet państwa	5 789	5 305	91,64
85295	„Akcja – Aktywizacja” – dotacja EFS	środki EFS	49 210	45 090	91,63
85295	„Częstochowa silna dzielnicami”	budżet państwa	94 475	69 683	73,76
85295	„Częstochowa silna dzielnicami” – dotacja EFS	środki EFS	803 162	592 305	73,75
85295	„Przyszłość to My – CIS rozwój”	budżet państwa	7 074	6 207	87,74
85295	„Przyszłość to My – CIS rozwój” – dotacja EFS	środki EFS	60 126	52 764	87,76
85324	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	budżet gminy	841 284	813 998	96,76
85324	k-ty obsługi programu „Aktywny Samorząd”	środki PFRON	75 486	36 995	49,01

85324	pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi	środki PFRON	11 250	11 250	100,00
85415	edukacyjna opieka wychowawcza	dotacja celowa	560 800	380 418	67,83
85415	edukacyjna opieka wychowawcza - wkład własny	budżet gminy	140 200	95 104	67,83
85504	wspieranie rodziny	budżet gminy	1 000	0	0,00
85504	„Dobry start”	dotacja celowa	136 400	128 680	94,34
85504	„Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”	budżet państwa	112 033	98 733	88,13
85504	„Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19” – dotacja EFS	środki EFS	600 647	529 340	88,13
85508	rodziny zastępcze - zadanie gminy	budżet gminy	1 424 486	1 247 559	87,58
85508	rodziny zastępcze - zadanie powiatu	budżet gminy	6 077 777	5 823 997	95,82
85508	pomoc państwa w wychowywaniu dzieci - dodatek wychowawczy	dotacja celowa	1 809 988	1 807 168	99,84
85510	placówki opiekuńczo-wychowawcze - zadanie gminy	budżet gminy	430 335	426 465	99,10
85510	placówki opiekuńczo-wychowawcze - zadanie powiatu	budżet gminy	960 853	945 316	98,38
85510	pomoc państwa w wychowywaniu dzieci - dodatek do zryczałtowanej kwoty	dotacja celowa	47 047	45 939	97,64
85510	Pomoc państwa w wychowywaniu dzieci – dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego	dotacja celowa	831 853	826 085	99,31
Razem			68 555 670	66 376 960	96,82
w tym:					
budżet gminy			46 564 908	45 265 848	97,21
dotacje celowe			20 171 510	19 663 440	97,48
środki PFRON			86 736	48 245	55,62
środki unijne			1 513 145	1 219 499	80,59
budżet państwa			219 371	179 928	82,02

W związku z działaniami podejmowanymi przez organy egzekucyjne w zakresie obciążenia MOPS wysokimi kosztami egzekucyjnymi, podjęto decyzję o wnoszeniu zażaleń na postanowienia organów egzekucyjnych. W wyniku rozstrzygnięć postępowań, które zapadły do końca 2020 r. uzyskano oszczędności w wydatkach związanych z obciążeniem kosztami egzekucyjnymi na kwotę 22 699 zł.

Dane dotyczące dochodzenia należności

Tabela nr 2

	Liczba dłużników	Liczba upomnień i wezwań do zapłaty	Liczba tytułów wykonawczych
należności wynikające z ustawy o pomocy społecznej	661	111	114
należności wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	1 955	118	323
należności wynikające z ustawy o systemie oświaty	48	-	-

W roku sprawozdawczym wystawiono upomnienia i wezwania do zapłaty w wysokości 3 682 178 zł. Na powyższą kwotę składały się należności wynikające z ustawy o pomocy społecznej w kwocie 258 876 zł oraz należności wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w kwocie 3 423 302 zł. Ogólna suma, na którą wystawiono tytuły wykonawcze wyniosła 3 507 585 zł, w tym 241 384 zł to należności wynikające z ustawy o pomocy społecznej i 3 266 201 zł - należności wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wystawiono 39 decyzji umarzających koszty upomnienia na kwotę 610 zł.

II. DZIAŁANIA Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Do zadań realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie w zakresie pieczy zastępczej w 2020 r. należało zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym opieki i wychowania ze strony rodziców biologicznych, w szczególności poprzez finansowanie pobytu dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz kierowanie dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej, prowadzenie w związku z tym rejestru dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych, systematyczne analizowanie stopnia wykorzystania miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie miasta Częstochowy, a także współpracę z instytucjami działającymi w obszarze pomocy dziecku i rodzinie. Realizowano 45 umów z rodzinami zastępczymi zawodowymi i prowadzącymi rodzinny dom dziecka oraz osobami zatrudnionymi do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Ustalano u rodziców biologicznych opłatę za pobyt dzieci w pieczy zastępczej. Występowano z pozwami o zasądzenie alimentów u rodziców dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

W roku sprawozdawczym uczestniczono w 5 Zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej odbywających się w Częstochowskim Centrum Wsparcia Rodziny oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta Częstochowy. Zarządzeniem Prezydenta Miasta Częstochowy Nr 941.2020 z dnia 20 maja 2020 r. zawieszono dokonywanie ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz ocen rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, z uwagi na stan zagrożenia epidemicznego i stan epidemii ogłoszony w związku z COVID-19. Uczestniczono w 2 Zespołach ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego przez sąd w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym. Zapewniano pomoc osobom usamodzielnianym, w szczególności poprzez: udzielanie pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie, zapewnienie miejsca w mieszkaniu chronionym.

Na przestrzeni 2020 r. realizowano 123 porozumienia z powiatami w sprawie ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dzieci w pieczy zastępczej. Wspierano organizacje pozarządowe w realizacji zleconych im zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, m.in. poprzez monitoring realizacji zadania zleconego oraz wizytowanie podmiotów. W roku sprawozdawczym, z powodu panującej sytuacji epidemicznej i obowiązujących w związku z nią obostrzeń, przeprowadzono 17 monitoringów.

Dane dotyczące pieczy zastępczej

Tabela nr 3

Rodzinna piecza zastępcza	Liczba
rodziny zastępcze	252
w tym:	
rodziny zastępcze spokrewnione	179
rodziny zastępcze niezawodowe	58
rodziny zastępcze zawodowe	15
dzieci przebywające w rodzinach zastępczych	345
w tym:	
w rodzinach zastępczych spokrewnionych	228
w rodzinach zastępczych niezawodowych	74
w rodzinach zastępczych zawodowych	43
rodzinne domy dziecka	5
dzieci przebywające w rodzinnym domu dziecka	30
Dane dotyczące świadczeń	Liczba decyzji
świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej i w rodzinnym domu dziecka	272
świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	38
dodatek wychowawczy i dodatek do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego	596
świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	14
świadczenie na utrzymanie lokalu mieszkalnego	70
dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	27
świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu	17
świadczenie „Dobry Start”	419

Umieszczenie dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych		
Nazwa instytucji	Liczba skierowań	
	wydanych	zrealizowanych
Katolicka Placówka Wychowawcza „Nasz Dom”	4	3
Dom Wsparcia Dla Dzieci i Młodzieży	2	2
Dom Wsparcia Dla Dzieci i Młodzieży Nr 2	4	4
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Amicus”	2	1
Całodobowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu socjalizacyjnego „Przystanek Bardo”	1	1
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Amicus-Ludowa”	6	6
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Amicus-Legionów”*	6	6
Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego z siedzibą w Częstochowie przy ul. Kolorowej 82	0	0
Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego z siedzibą w Częstochowie przy ul. Połanieckiej 175	0	0
Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego z siedzibą w Częstochowie przy ul. Artura Oppmana Or-Ota 9	0	0
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Słoneczna Przystań”	0	0
Razem	25	23
liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta	11	
liczba umieszczonych dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w trakcie roku 2020 na podstawie skierowań oraz w trybie interwencyjnym	25	
liczba przebywających dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wg stanu na dzień 31.12.2020 r.	113	
Dane dotyczące opłaty rodziców za pobyt dziecka w pieczy zastępczej		Liczba decyzji
ustalenie opłaty		149
odstąpienie od ustalenia opłaty		387
umorzenie opłaty		84
rozłożenie na raty, odroczenie terminu płatności		2
Dochodzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka przebywającego w pieczy		
liczba skierowanych do sądu pozwów o alimenty		48
liczba odrzuconych pozwów przez sąd		1

*Zgodnie z decyzją Wojewody Śląskiego Nr PSVI.943.1.8.2020 z dnia 30.09.2020 r. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Amicus-Legionów” w trakcie roku zmieniła siedzibę. Obecnie mieści się w Częstochowie przy ul. Skrzetuskiego 35A.

Dane dotyczące usamodzielnienia wychowanków

Tabela nr 4

Usamodzielnienie wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba	
	decyzji	osób
pomoc na usamodzielnienie	23	23
pomoc na kontynuowanie nauki	38	57
pomoc na zagospodarowanie – w tym w formie rzeczowej	17	17
pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym pobyt w mieszkaniu chronionym	15	5
ilość osób objętych pracą socjalną i poradnictwem	5	
Usamodzielnienie wychowanków z instytucjonalnej pieczy zastępczej		
pomoc na usamodzielnienie	17	17
pomoc na kontynuowanie nauki	65	60
pomoc na zagospodarowanie – w tym w formie rzeczowej	16	16
pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym pobyt w mieszkaniu chronionym	23	9
ilość osób objętych pracą socjalną i poradnictwem	20	

Zadania z zakresu wspierania rodziny realizowali w szczególności pracownicy socjalni, którzy dokonywali analizy sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie. Podnoszono świadomość w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, przeciwdziałano marginalizacji i degradacji społecznej rodziny. W 49 środowiskach pracownik socjalny zdecydował o konieczności zawnioskowania o dodatkową formę pomocy rodzinie jaką jest asystent rodziny.

Jedną z form wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych była pomoc w opiece i wychowaniu w placówkach wsparcia dziennego. Na terenie miasta w roku 2020 funkcjonowało na zlecenie gminy 17 placówek, które dysponowały 551 miejscami. Z uwagi na wprowadzony stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii, zgodnie z poleceniami Wojewody Śląskiego począwszy od dnia 12 marca 2020 r. do dnia 24 maja 2020 r. stacjonarna działalność placówek wsparcia dziennego była zawieszona. W tym czasie 14 spośród 17 placówek realizowało pracę w systemie zdalnym. Na koniec II kwartału działalność stacjonarną wznowiło 15 placówek, natomiast 1 placówka pod koniec III kwartału. Od listopada 2020 r. działalność placówek ponownie została zawieszona, w związku z czym 15 z nich prowadziło w tym czasie pracę zdalną.

Dane dotyczące wspierania rodziny, pomocy w opiece i wychowaniu

Tabela nr 5

przekazane wnioski o przydzielenie asystenta rodziny Podmiotowi organizującemu pracę z rodziną	49
placówki wsparcia dziennego	17
w tym w formie:	
opiekuńczej	11
specjalistycznej	7
liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego	551

III. DZIAŁANIA W ZAKRESIE POMOCY MATERIALNEJ O CHARAKTERZE SOCJALNYM DLA UCZNIÓW

Pomoc materialną dla uczniów w postaci stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego realizowano ze środków pochodzących z dotacji Wojewody Śląskiego (80% całkowitego kosztu zadania) i wkładu własnego gminy (20% całkowitego kosztu zadania). W 2020 r. Gmina Częstochowa otrzymała dotację celową z budżetu Wojewody Śląskiego w kwocie 502 080 zł. Przyznano 680 stypendiów szkolnych, na które wydatkowano kwotę 460 422 zł. Na wypłatę zasiłków szkolnych dla 26 uczniów wykorzystano kwotę 15 100 zł. Całkowity koszt zadania wyniósł 475 522 zł. Odmówiono pomocy 216 uczniom w postaci stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego, z powodu braku przesłanek zawartych w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

IV. DZIAŁANIA ZAPOBIEGAJĄCE ZJAWISKU PRZEMOCY W RODZINIE

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Częstochowie w ramach działań zapobiegających zjawisku przemocy w rodzinie świadczone pomoc specjalistyczną. W roku sprawozdawczym, z uwagi na obowiązujący stan epidemii, indywidualne terapie krótkoterminowe w nurcie terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach prowadzono z 6 osobami w formie telefonicznej. Przeprowadzono konsultacje telefoniczne oraz w uzasadnionych przypadkach, z zachowaniem reżimu sanitarnego, konsultacje osobiste dotyczące rozwiązania problemu przemocy w rodzinie. W sytuacji zagrożenia życia i zdrowia osób doświadczających przemocy w rodzinie podjęto 64 działania interwencyjne. Prowadzono pracę socjalną w 471 rodzinach dotkniętych przemocą.

W ramach partnerstwa lokalnego „Częstochowa – mówimy NIE uzależnieniom i przemocy” współpracowano z organizacjami pozarządowymi. W związku z wprowadzonymi ograniczeniami w funkcjonowaniu MOPS, mającymi na celu przeciwdziałanie i zapobieganie rozprzestrzenianiu się COVID-19, począwszy od II kwartału 2020 r., spotkania w ramach partnerstwa nie odbywały się. Uczestniczono w konferencjach i szkoleniach tematycznych w formie on-line, podnoszących kompetencje i kwalifikacje pracowników MOPS, m.in. w konferencji on-line „Profesjonalizacja pomocy kadr instytucji pomocowych działających w Sieci Pomocy Pokrzywdzonym Prześstępstwem jako narzędzie przeciwdziałania przestępczości” dla pracowników instytucji pomocowych, w szkoleniu

„Sytuacja dziecka w okresie pandemii – jak diagnozować przemoc i udzielać wsparcia, procedura „Niebieskiej Karty”, w konferencji pn. „Wspólnie przeciwko przemocy” realizowanej w ramach partnerstwa „Wspólny Dom – Wspólna Sprawa”.

Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie zapewniał obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy. Zorganizowano jedno spotkanie członków Zespołu Interdyscyplinarnego. Z uwagi na stan epidemii dalsza praca Zespołu Interdyscyplinarnego na rzecz rodzin dotkniętych przemocą odbywała się za pomocą zdalnych środków komunikacji, rozmów telefonicznych, korespondencji e-mailowych. Omawiano bieżące sprawy Zespołu, ustalano dalsze działania w ramach współpracy na rzecz rodzin dotkniętych przemocą, pomiędzy podmiotami, których przedstawiciele stanowią skład Zespołu. Pracownicy Sekcji Pomocy Specjalistycznej dla Rodzin Zagrożonych Przemocą MOPS będący również członkami Zespołu Interdyscyplinarnego, podejmowali działania związane z profilaktyką w mieście, realizacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w mieście Częstochowa na lata 2014-2020 oraz koordynacją pracy grup roboczych w ramach procedury „Niebieskie Karty”. W 2020 r. wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego 402 Niebieskie Karty, natomiast 132 karty pozostały w prowadzeniu na 2020 r. z lat poprzednich. Na skutek interwencji podjętej przez pracowników Sekcji Pomocy Specjalistycznej dla Rodzin Zagrożonych Przemocą założono 11 Niebieskich Kart, natomiast 12 Niebieskich Kart powstało na skutek interwencji pozostałych pracowników socjalnych MOPS. W ramach procedury zakończono 357 Niebieskich Kart. Powołano 339 grup roboczych. Złożono 52 wnioski o zastosowanie leczenia odwykowego względem osoby podejrzewanej o uzależnienie od alkoholu do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie oraz 58 wniosków do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację dziecka.

V. DZIAŁANIA W ZAKRESIE PRACY ŚRODOWISKOWEJ

W roku sprawozdawczym w ramach pracy środowiskowej podjęto działania z zakresu aktywizacji osób bezrobotnych korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie. Kontynuowano współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w Częstochowie w zakresie aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych, w ramach której w okresie od dnia 1 września 2020 r. do dnia 30 października 2020 r. zorganizowano prace społecznie użyteczne dla osób korzystających ze wsparcia MOPS. Osoby bezrobotne wykonywały prace domowe o charakterze pomocniczym w rodzinach opiekujących się osobami z niepełnosprawnością oraz były wsparciem dla pracowników szkół i organizacji pozarządowych. Ze względu na sytuację epidemiczną związaną z pandemią COVID-19, prace zaplanowane na maj i czerwiec 2020 r. odbyły się w miesiącach wrzesień i październik 2020 r.

Dane dotyczące prac społecznie użytecznych

Tabela nr 6

liczba osób skierowanych przez PUP do udziału w pracach społecznie użytecznych w okresie od września do października 2020 r.	13
liczba osób wykonujących prace społecznie użyteczne w tym:	9
osoby wykonujące prace na rzecz opiekunów osób niepełnosprawnych w ramach realizacji programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”	3
liczba rodzin, u których wykonywane były prace społecznie użyteczne na rzecz opiekunów osób niepełnosprawnych w ramach realizacji programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”	3
liczba podmiotów, w których wykonywane były prace społecznie użyteczne	6
liczba godzin prac społecznie użytecznych wykonanych na rzecz jednostek gminnych i organizacji pozarządowych oraz na rzecz opiekunów osób niepełnosprawnych w ramach realizacji programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”	493

Kontynuowano współpracę z podmiotami ekonomii społecznej działającymi na terenie miasta Częstochowy, tj. Centrum Integracji Społecznej przy ul. Legionów 50A, Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji Integracji Społecznej „Feniks”, Centrum Integracji Społecznej przy Stowarzyszeniu Pomocy Potrzebującym „Podaj Dalej” oraz Powiatowo-Miejskim Centrum Integracji Społecznej działającym w ramach Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Dobroczyнного „Jozue”. Kierowano osoby korzystające z pomocy społecznej oraz inne osoby z obszaru wykluczenia społecznego

do uczestnictwa w zajęciach reintegracji społecznej i zawodowej. W 2020 r. na podstawie Porozumienia zawartego pomiędzy Centrum Integracji Społecznej przy ul. Legionów 50A, a Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, 12 uczestników CIS realizowało Indywidualne Programy Zatrudnienia Socjalnego w komórkach organizacyjnych MOPS, na stanowiskach: goniec, pomoc administracyjna, pomoc konserwatora i pomoc sprzątająca.

Dane dotyczące Centrów Integracji Społecznej

Tabela nr 7

Nazwa	Liczba skierowań wydanych na okres próbny	Liczba kwalifikacji wydanych po ukończeniu okresu próbnego
Centrum Integracji Społecznej przy ul. Legionów 50A	139	96
Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji Integracji Społecznej „Feniks” przy ul. Legionów 21	201	107
Centrum Integracji Społecznej przy Stowarzyszeniu Pomocy Potrzebującym „Podaj Dalej” przy ul. Złotej 47	39	24
Powiatowo-Miejskie Centrum Integracji Społecznej przy Chrześcijańskim Stowarzyszeniu Dobroczynnym „Jozue” przy ul. Józefa Gaczkowskiego 15a	27	9
Razem	406	236

Organizowano miejsca pracy dla osób skierowanych przez Kuratorską Służbę Sądową do wykonywania na terenie MOPS kary ograniczenia wolności oraz pracy społecznie użytecznej. Ze względu na pandemię COVID-19, od marca 2020 r. wstrzymano przyjmowanie osób skierowanych do wykonywania prac pomocniczych w Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie.

Dane dotyczące nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne

Tabela nr 8

liczba utworzonych stanowisk pracy	4
liczba osób ukaranych skierowanych przez Kuratorską Służbę Sądową do wykonywania pracy	11
liczba osób ukaranych przyjętych i wykonujących pracę oraz kontynuujących wyroki z roku 2019	10
liczba osób ukaranych, które pozytywnie zakończyły wykonywanie kary	5
liczba godzin odpracowanych przez osoby ukarane	608

VI. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB UBOGICH, BEZDOMNYCH I ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ

W roku sprawozdawczym w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie przyjęto łącznie 9 857 wniosków o udzielenie pomocy. Wydano 1 758 zaświadczeń oraz 102 postanowienia o odmowie wydania zaświadczenia. Przeprowadzono 363 interwencje.

Dane dotyczące przyznanych zasiłków stałych w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej

Tabela nr 9

liczba rodzin	1 400
liczba świadczeń	14 692
koszt w zł	8 012 524

**Dane dotyczące pomocy udzielonej w ramach zadań własnych
w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej**

Tabela nr 10

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Wydatki [zł]
zasilek celowy	9 585	1 484 973
w tym: zasilek celowy specjalny	357	80 432
sprawienie pogrzebu	26	69 854
zasilek okresowy	7 021	1 864 666
zasilek celowy na zakup żywności lub posiłku Program – „Posiłek w szkole i w domu”	5 880	802 701

**Dane dotyczące wydanych decyzji administracyjnych
w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej**

Tabela nr 11

Rodzaj świadczenia	Liczba decyzji
zasilek celowy	4 626
zasilek okresowy	3 394
zasilek stały	1 330
Program „Posiłek w szkole i w domu”: zasilki celowe posiłki w szkole posiłki w jadłodajni paczki żywnościowe	2 813 532 500 159
inne: paczki czystościowe prawo do świadczeń opieki zdrowotnej	179 747
odmowne	151

W Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej udzielano pomocy niematerialnej, przede wszystkim osobom starszym i z niepełnosprawnością, rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osobom bezrobotnym, osobom z zaburzeniami psychicznymi, osobom uzależnionym od alkoholu oraz osobom doświadczającym przemocy. Pomoc niematerialną realizowano w formie rzeczowej. Zapewniono 60 ton opału wraz z zabezpieczeniem transportu, z przeznaczeniem dla 124 osób. Ponadto w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Częstochowie wydawano decyzje administracyjne na pobyt w mieszkaniach chronionych przeznaczonych dla samotnych rodziców z dziećmi znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. W 2020 r. z mieszkań chronionych treningowych skorzystało 16 osób.

**Dane dotyczące udzielonej pomocy niematerialnej
w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej**

Tabela nr 12

Rodzaj udzielonej pomocy	Liczba
rodziny objęte pomocą	1 428
w tym: osoby w tych rodzinach	3 088
wnioski kierowane do sądu	80
w tym: o objęcie nadzorem kuratora/umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej	8
informujące o sytuacji rodzinnej	53
przymusowe leczenie psychiatryczne	3
przymusowe umieszczenie w DPS	16
wnioski kierowane na przymusowe leczenie odwykowe oraz kierowanie na diagnozę i terapię	30
osoby skierowane na leczenie odwykowe	37
rodziny objęte asystentem rodziny	127

Prowadzona praca socjalna miała na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu ich zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Pracą socjalną objęto rodziny wieloproblemowe, a podejmowane działania miały doprowadzić do pozytywnych zmian

w funkcjonowaniu rodziny. Każda pozytywna zmiana zachodząca w rodzinie świadczy o skuteczności prowadzonej pracy socjalnej. Dotyczy to nie tylko wyjścia z systemu pomocy społecznej, ale także zminimalizowania dysfunkcji występujących w rodzinie, bowiem istotą prowadzenia pracy socjalnej przy wykorzystaniu jej narzędzi jest rozwiązywanie poszczególnych problemów. Prowadząc pracę socjalną pracownicy korzystali z nowoczesnych narzędzi, które zwiększają szansę na kompleksową i adekwatną diagnozę, co warunkuje skuteczność działań pracy socjalnej.

Osobom bezdomnym udzielano pomocy w postaci schronienia, pomocy rzeczowej, finansowej, potwierdzania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej oraz pracy socjalnej. Gmina Miasto Częstochowa posiadała zabezpieczonych 265 miejsc w placówkach dla osób bezdomnych, w tym 35 miejsc w Ogrzewalni Miejskiej prowadzonej przez Centrum Integracji Społecznej Samorządowy Zakład Budżetowy w Częstochowie i 230 miejsc w schroniskach prowadzonych na podstawie umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, tj. Caritas Archidiecezji Częstochowskiej, Fundacją Chrześcijańską „Adullam” i Stowarzyszeniem Wzajemnej Pomocy „Agape”.

Praca socjalna prowadzona wobec osób bezdomnych miała na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu tej grupy, ich degradacji biologicznej i społecznej oraz dążenie do usamodzielnienia głównie poprzez aktywizację zawodową i integrację osób bezdomnych ze społeczeństwem. Pracą socjalną zostało objętych 782 osoby. Działania podejmowane w ramach pracy socjalnej polegały m.in. na podpisaniu i realizacji kontraktów socjalnych ustalających realizację zadań oraz bieżący monitoring osoby i rodziny. W 2020 r. podpisano 478 kontraktów socjalnych. Motywowano i kierowano osoby bezdomne na leczenie odwykowe. Współpracowano z innymi instytucjami celem zabezpieczenia potrzeb osoby bezdomnej. Ponadto podejmowano działania interwencyjne, mające na celu monitoring miejsc niemieszkalnych na terenie miasta, celem zapobieżenia utraty zdrowia i życia przez osoby bezdomne.

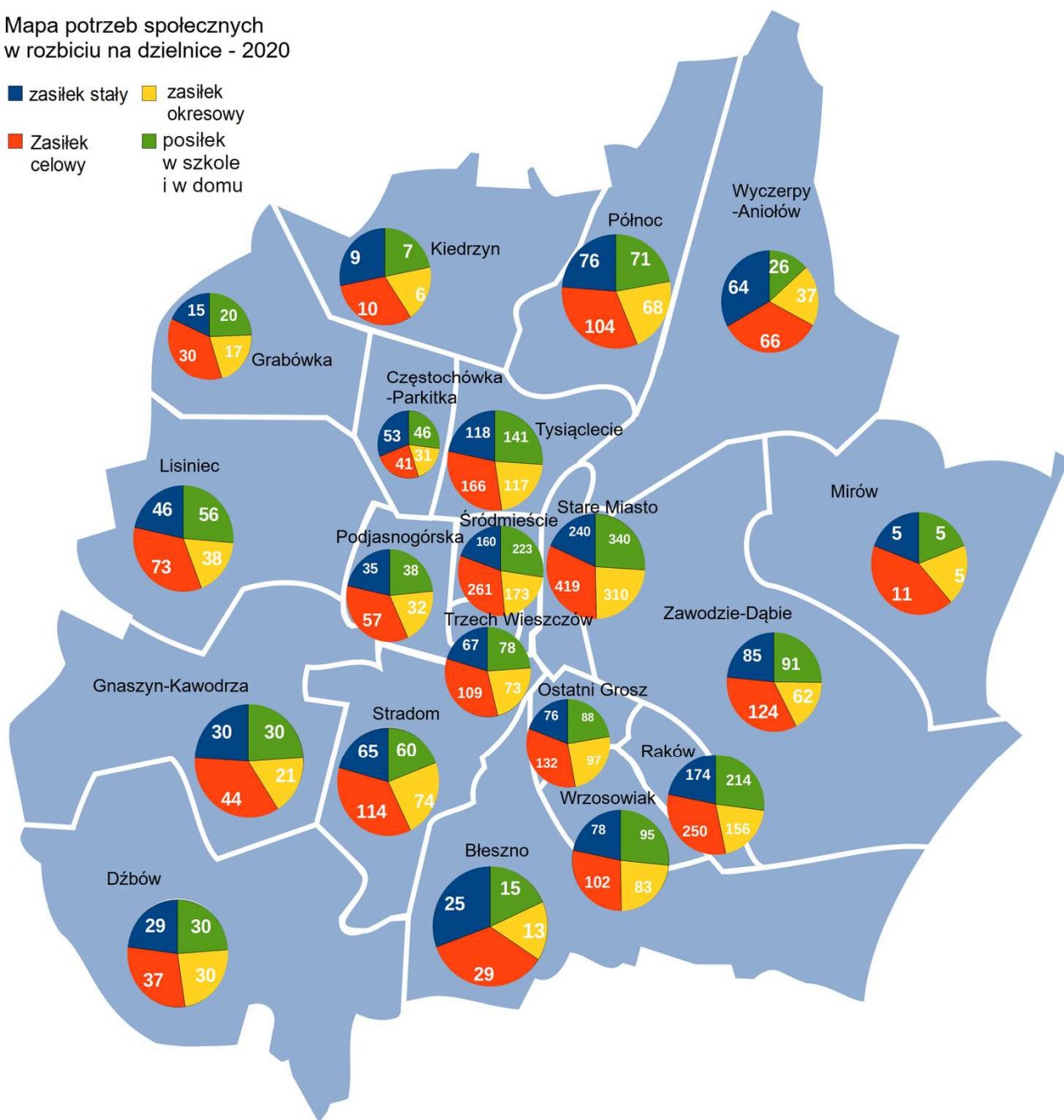
W ramach funkcjonującego w Częstochowie Partnerstwa Lokalnego systematycznie podejmowane były na podstawie Procedur postępowania z osobami bezdomnymi przebywającymi na terenie miasta Częstochowy, działania osłonowe mające na celu ochronę zdrowia i życia w czasie pandemii. Prowadzony był jednocześnie stały monitoring miejsc niemieszkalnych na terenie miasta Częstochowy oraz streetworking.

Dane dotyczące pomocy udzielonej osobom bezdomnym

Tabela nr 13

Rodzaj udzielonej pomocy	Liczba		Wydatki [zł]
	osób	decyzji	
udzielenie schronienia	361	720	3 183 800
zasiłek celowy, w tym: na odzież i obuwie, pokrycie kosztu wyrobienia dokumentów tożsamości, zasiłek na bilety, na realizację bieżących potrzeb	118	266	60 571
zasiłek celowy – paczki ze środkami czystości	70	87	1 425
sprawienie pogrzebu	12	-	36 170
zasiłek okresowy	170	295	125 519
Program „Posiłek w szkole i w domu”	92	151	24 726
Program „Posiłek w szkole i w domu” – posiłek w jadłodajni	166	320	-
zasiłek stały	224	116	1 378 272
nabycie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej przez osoby nieubezpieczone w NFZ	236	407	-

Mapa potrzeb społecznych
w rozbiciu na dzielnice - 2020

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Częstochowie realizowano program rządowy „Posiłek w szkole i w domu”, którego celem było ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W ramach realizacji programu w 2020 r. udzielono wsparcia 3 464 osobom w łącznej kwocie 1 993 338 zł. Na kwotę tę składa się dotacja celowa z budżetu państwa, udzielona przez Wojewodę Śląskiego w wysokości 1 158 938 zł oraz wkład własny gminy w wysokości 834 400 zł.

W ramach programu pomocą objęto 853 dzieci i młodzieży, dla których posiłki udzielane były przy współpracy z placówkami oświatowymi. Łączna kwota wydatkowana na posiłki w placówkach oświatowych to 197 915 zł. Posiłki dla 432 osób dorosłych udzielane były w jadłodajniach, prowadzonych przez Fundację Chrześcijańską „Adullam” i Caritas Archidiecezji Częstochowskiej. Na ten cel wydatkowano kwotę 944 116 zł. Ponadto w ramach wspomnianego programu rządowego przyznano pomoc w postaci zasiłków celowych z przeznaczeniem na zakup posiłku lub produktów żywnościowych dla 1 609 osób na łączną kwotę 870 906 zł, jak również pomoc rzeczową w postaci paczek i artykułów żywnościowych dla 126 osób na łączną kwotę 23 881 zł.

W zakresie realizowania na terenie miasta Częstochowy Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 koordynowano współpracę z Bankiem Żywności w Częstochowie, Zarządem Miejskim Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Częstochowie i Caritas Archidiecezji Częstochowskiej. W 2020 r. kontynuowano pomoc żywnościową w ramach Podprogramu 2019, który trwał od grudnia 2019 r. do września 2020 r. Kwalifikowanie osób do Podprogramu oraz wydawanie produktów żywnościowych przez punkty dystrybucji żywności organizacji partnerskich odbywało się w okresie od stycznia do sierpnia 2020 r. Wspólne działania MOPS i organizacji partnerskich pozwoliły dotrzeć z pomocą żywnościową do osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji życiowej i dotkniętych ubóstwem materialnym.

**Dane dotyczące realizacji Programu Operacyjnego
Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2019**

Tabela nr 14

liczba wydanych skierowań kwalifikujących do udziału w PO PŻ 2014-2020 Podprogram 2019 w tym do:	1 360
Zarządu Miejskiego Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Częstochowie	524
Caritas Archidiecezji Częstochowskiej	611
Banku Żywności w Częstochowie	225
liczba osób zakwalifikowanych do udziału w PO PŻ 2014-2020 Podprogram 2019	2 649
liczba osób wytypowanych w ramach Podprogramu 2019 do udziału w warsztatach tematycznych mających na celu wzmocnienie umiejętności kulinarnych, przeciwdziałanie marnowaniu żywności, ekonomiczne prowadzenie gospodarstwa domowego, itp.	121

W ramach wsparcia dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo i korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej umożliwiono 14 dzieciom udział w nieodpłatnym wypoczynku letnim w Murzasichle, zorganizowanym przez Kuratorium Oświaty w Katowicach. W związku z obowiązującym na terenie całego kraju stanem epidemii, nie zorganizowano corocznej integracyjnej imprezy mikołajkowej. 82 dzieci z rodzin korzystających z pomocy MOPS otrzymało żywnościowe paczki mikołajkowe, które z zachowaniem reżimu sanitarnego odbierali ich rodzice w siedzibach Rejonowych Zespołów Pomocy Społecznej.

VII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CENTRUM POMOCY DZIECKU NIEPEŁNOSPRAWNEMU I JEGO RODZINIE

W strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie od 1994 r. jako ośrodek wsparcia działa Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie. Centrum zapewnia wieloprofilową i wielospecjalistyczną terapię dzieciom w wieku od 0 do 18. roku życia, z niepełnosprawnością ruchową, w tym ze sprzężeniami, jak również wsparcie psychoedukacyjne dla ich rodzin. Priorytetowy cel Centrum to pomoc we wczesnym wykryciu zaburzeń rozwojowych i psychosomatycznych dziecka, zastosowanie stałej wieloprofilowej rewalidacji, a tym samym przystosowanie dziecka z dysfunkcją narządu ruchu do pełnego uczestnictwa w życiu i pełnienia ról społecznych.

Ze względu na pandemię COVID-19, działalność Centrum została zawieszona od dnia 12 marca 2020 r. do dnia 14 czerwca 2020 r. oraz od dnia 10 września 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. W tym okresie przeniesiono tymczasowo działalność Centrum do budynku przy ul. Legionów 50, w związku z rozpoczętą przebudową budynku przy ul. Jasnogórskiej 34 w Częstochowie. Od dnia 15 czerwca 2020 r. Centrum działało w reżimie sanitarnym. Wprowadzono tymczasowe procedury mające na celu przeciwdziałanie i zapobieganie rozprzestrzenianiu się COVID-19 w Centrum. Przeorganizowano harmonogramy zajęć terapeutycznych oraz prowadzone metody terapeutyczne. Ograniczono ilość osób w grupie oraz zminimalizowano ilość drobnych pomocy terapeutycznych pozostawiając tylko możliwe do dezynfekcji. Utrzymano zawieszenie działalności Klubu Dziecka i Rodzica „SŁONECZKO”.

Dane dotyczące usług Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie

Tabela nr 15

Nazwa działu	Liczba osób korzystających
Dom Dziennego Pobytu	30
Ośrodek Rehabilitacji Usprawniającej	107
Klub Dziecka i Rodzica „SŁONECZKO”	24
Ośrodek Konsultacji i Poradnictwa	120

W 2020 r. w Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie wykonano 2 743 godziny specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym 1 748 w ramach Ośrodka Rehabilitacji Usprawniającej oraz 995 w ramach Domu Dziennego Pobytu. Dzięki pozyskanym sponsorom zakupiono matę do masażu ozonowo-perełkowego oraz waniekę do masażu wirowego metodą Kneippa, o łącznej wartości 5 500 zł.

VIII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I OSÓB STARSZYCH

W roku sprawozdawczym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie realizował pilotażowy program „Aktywny samorząd”, którego zasadniczym celem było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Do dnia 31 grudnia 2020 r. wydatkowano 693 779 zł. Całkowite rozliczenie umów zawartych w ramach programu nastąpi do dnia 30 sierpnia 2021 r.

Dane dotyczące dofinansowania zadań z programu „Aktywny samorząd”

Tabela nr 16

Rodzaj pomocy	Liczba przyjętych wniosków ogółem	Liczba osób objętych dofinansowaniem	Kwota wypłaconego dofinansowania [zł]
dofinansowanie dostosowania samochodu do potrzeb wynikających z niepełnosprawności	5	4	14 007
dofinansowanie uzyskania prawa jazdy	5	3	1 537
dofinansowanie zakupu sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	97	73	404 434
dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi sprzętu i oprogramowania nabytego w ramach programu	9	9	6 000
dofinansowanie kosztów utrzymania sprawności technicznej sprzętu elektronicznego nabytego w ramach programu	0	0	0
dofinansowanie zakupu wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, skutera inwalidzkiego lub napędu elektrycznego do wózka ręcznego	10	8	63 825
dofinansowanie kosztów utrzymania sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	10	10	22 868
dofinansowanie zakupu protezy, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne	0	0	0
pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej	6	5	2 248
dofinansowanie kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym	113	105	178 860

W roku 2020 realizowano również program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” – Moduł III, który umożliwił objęcie pomocą finansową osoby z niepełnosprawnością, które w okresie od dnia 9 marca 2020 r. do dnia 16 listopada 2020 r. utraciły możliwość korzystania z rehabilitacji świadczonej m.in. w warsztatach terapii zajęciowej, środowiskowych domach samopomocy, dziennych domach

pomocy społecznej, szkołach specjalnych przysposabiających do pracy oraz w placówkach rehabilitacyjnych, których działalność finansowana była ze środków PFRON. W ramach realizacji ww. programu przyznano i wypłacono dofinansowanie w łącznej wysokości 472 500 zł dla 307 osób z niepełnosprawnością. Realizacja programu zakończy się 31 marca 2021 r.

W ramach zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, wynikających z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych przyznano dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Limit środków przekazanych przez PFRON na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej wynosił 4 259 760 zł, z czego wydatkowano 4 230 992 zł.

Dane dotyczące dofinansowania zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Tabela nr 17

Rodzaj pomocy	Liczba przyjętych wniosków ogółem	Liczba osób objętych dofinansowaniem	Kwota wypłaconego dofinansowania [zł]
dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	3 868	3 811	1 414 826
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób niepełnosprawnych	37	30	19 282
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób prawnych i jednostek nieposiadających osobowości prawnej, działających na rzecz osób niepełnosprawnych	3	3	17 547
dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	1 283	394	938 536
dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych	93	33	392 821
dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych	105	77	176 916
dofinansowanie organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	46	29 umów/ 729 osób	41 304
dofinansowanie kosztów działalności warsztatu terapii zajęciowej	ilość miejsc 60	60	1 229 760

W ramach działalności bezpłatnej wypożyczalni sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego dla mieszkańców miasta Częstochowy wpłynęło 6 wniosków o wypożyczenie sprzętu. Wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie. Od dnia 1 kwietnia 2020 r., ze względu na stan epidemii, działalność wypożyczalni została zawieszona.

Pomoc w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych realizowano w Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie oraz w Częstochowskim Centrum dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi. Ogółem wydano 331 decyzji administracyjnych dla 161 osób. Ponadto w minionym roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Częstochowie wydano 830 decyzji administracyjnych, na podstawie których przyznano pomoc w formie pobytu i specjalistycznych usług opiekuńczych realizowanych w ośrodkach wsparcia dla 380 osób.

Dane dotyczące kierowania do ośrodków wsparcia

Tabela nr 18

Nazwa placówki	Liczba decyzji	Liczba osób objętych pomocą
Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie przy ul. Jasnogórskiej 36	333	135
Dom Dziennego Pobytu dla Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną przy ul. Marszałka Ferdynanda Focha 71a	73	46
Dzienny Dom Pomocy Społecznej przy ul. ks. Stanisława Staszica 10	42	31
Dzienny Dom „Senior+” przy ul. Wincentego Rapackiego 3/5	50	34
Dzienny Dom „Senior+” przy ul. Marysia 93	43	32

Dom Samotnej Matki i Dziecka przy ul. ks. Stanisława Staszica 5	96	35
Ośrodek wsparcia z miejscami całodobowego okresowego pobytu dla mieszkańców miasta Częstochowy (liczba osób objętych usługą – 15) przy ul. Krakowskiej 34	63	20
Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Lakowej 101	96	41
Całodobowy Ośrodek Wsparcia przy ul. Marszałka Ferdynanda Focha 71a	34	6

W roku sprawozdawczym prowadzono jedno mieszkanie chronione treningowe, którego celem było przygotowanie osób z niepełnosprawnością do prowadzenia częściowo lub całkowicie samodzielnego życia poprzez naukę samodzielności i zaradności życiowej. Niniejsze zadanie zostało zlecone do realizacji przez Gminę Miasto Częstochowa Fundacji Oczami Brata. W minionym roku z mieszkania chronionego skorzystały 2 osoby.

Osobom niepełnosprawnym z zaburzeniami psychicznymi przyznano pomoc w postaci pobytu w mieszkaniach chronionych. W roku sprawozdawczym z mieszkania chronionego wspieranego skorzystało 6 osób.

Osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagały pomocy innych osób, udzielono pomocy w postaci usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania. Usługi te obejmowały przede wszystkim pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości również zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi udzielana była ze względu na problemy w funkcjonowaniu w społeczeństwie, spowodowane zaburzeniami psychicznymi. W 2020 r. wydano 1 439 decyzji administracyjnych przyznających pomoc w formie usług opiekuńczych dla 735 podopiecznych oraz 57 decyzji dla 23 podopiecznych objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Dane dotyczące usług opiekuńczych

Tabela nr 19

Rodzaj usług	Liczba osób
usługi opiekuńcze	735
w tym:	
osoby samotne	158
osoby samotnie gospodarujące	502
osoby zamieszkałe z rodziną	75
specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	23
w tym:	
osoby samotne	20
osoby zamieszkałe z rodziną	3

Program „Opieka wytchnieniowa” realizowano na rzecz osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, których członkowie rodzin lub opiekunowie sprawowali bezpośrednią opiekę, wymagali wsparcia w postaci doraźnej, krótkotrwałej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki nad tymi osobami. Gmina Miasto Częstochowa otrzymała dotację Wojewody Śląskiego na realizację Programu w wysokości 96 000 zł. Zadanie zostało przekazane przez Gminę Miasto Częstochowa do realizacji Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Częstochowie. Zadanie realizowane było od sierpnia do końca grudnia 2020 r. W ramach programu udzielono wsparcia 16 osobom niepełnosprawnym, w łącznej kwocie 97 968 zł. Na kwotę tę składa się dotacja celowa z budżetu państwa w wysokości 76 800 zł, wkład własny gminy w wysokości 19 200 zł oraz wkład stowarzyszenia w wysokości 1 968 zł.

Osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności, niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu udzielano pomocy w postaci skierowania i umieszczenia w domu pomocy społecznej. W roku sprawozdawczym w domach pomocy społecznej umieszczono 107 osób, w tym 57 osób w domach pomocy społecznej położonych na terenie miasta Częstochowy, tj. w DPS przy ul. Wieluńskiej 1, ul. Wesołej 14, ul. św. Jadwigi 84/86 i przy ul. prof. Stanisława Kontkiewicza 2, natomiast 11 osób zostało umieszczonych w Domu

Pomocy Społecznej Domus Misericordiae w Częstochowie przy ul. Ogrodowej 28. Ponadto 39 osób zostało umieszczonych w domach pomocy społecznej na terenie innych powiatów, m.in. w Lublińcu, Turowie, Blachowni, Obornikach Śląskich, Przytocku, Końskich oraz we Włoszczowej. Realizując przedmiotowe zadanie w 2020 r. wydano 1 535 decyzji.

Dane dotyczące umieszczania w domach pomocy społecznej

Tabela nr 20

Nazwa domu	Liczba miejsc	Liczba umieszczonych osób
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenie Sióstr Wincenta a' Paulo w Częstochowie dla osób w podeszłym wieku przy ul. Wieluńskiej 1	135	31
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenie Sióstr Albertynek Posługujących Ubogim w Częstochowie dla niepełnosprawnych intelektualnie kobiet przy ul. Wesolej 14	85	5
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenie Braci Albertynów w Częstochowie dla niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn przy ul. św. Jadwigi 84/86	82	4
Dom Pomocy Społecznej w Częstochowie dla osób przewlekle psychicznie chorych przy ul. prof. Stanisława Kontkiewicza 2	192	17

Dane dotyczące domów pomocy społecznej

Tabela nr 21

Rodzaj decyzji	Liczba wydanych decyzji
umieszczenie w domu pomocy społecznej	106
skierowanie do domu pomocy społecznej	122
odmowa skierowania do domu pomocy społecznej	11
umorzenie postępowania	116
zmiana odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej	742
zmiana skierowania do domu pomocy społecznej	16
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	119
naliczenie odpłatności na rzecz osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej	42
uchylenia	167
inne	94

W minionym roku, w związku z obowiązującym stanem z epidemii, koniecznością zachowania dystansu społecznego i wprowadzane obostrzenia, nie było możliwości realizacji poszerzonego zakresu form wsparcia na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych, w ramach projektów socjalnych.

Mając na uwadze potrzebę niesienia pomocy seniorom, jako grupie najbardziej narażonej na zachorowania w obowiązującym stanie epidemii, w okresie od dnia 20 października 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r., Gmina Miasto Częstochowa włączyła się do realizacji ogólnopolskiego Programu „Wspieraj Seniora”. Bezpośrednim realizatorem wsparcia w formie usługi zrobienia zakupów i ich dostarczenia do miejsca zamieszkania seniorów był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. 6 pracowników MOPS udzielało pomocy 22 mieszkańcom Częstochowy w wieku 70+. Na realizację Programu w 2020 r. wydatkowano kwotę 5 795 zł, w tym dotację celową w ramach Umowy na realizację Programu zawartej przez Gminę Miasto Częstochowa z Wojewodą Śląskim w wysokości 4 636 zł i wkład własny Gminy w kwocie 1 159 zł.

Dane dotyczące realizacji Programu „Wspieraj Seniora”

Tabela nr 22

Sposób rejestracji do Programu	Ogólna liczba zgłoszeń	Liczba osób, którym udzielono pomocy	Liczba osób, które nie wymagały pomocy w Programie*	Liczba osób, którym ze względu na niespełnienie kryteriów Programu, nie udzielono pomocy
ogólnopolska infolinia	108	20	72	16
zgłoszenie bezpośrednio do MOPS	2	2	0	0
Razem	110	22	72	16

* w ramach weryfikacji dokonanej przez pracownika MOPS ustalono, iż osoba np. oczekuje innej formy pomocy, ma zapewnione wsparcie ze strony rodziny/sąsiadów, itp.

IX. WYPŁACANIE WYNAGRODZENIA ZA SPRAWOWANIE OPIEKI

Wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie realizując zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej wypłacał przyznane przez sąd wynagrodzenie za sprawowanie opieki dla ustanowionych opiekunów prawnych. W 2020 r. wydatkowano kwotę 197 682 zł. Środki te przeznaczone były na wypłatę wynagrodzenia dla 38 opiekunów sprawujących opiekę i koszty obsługi zadania. Z tego tytułu wypłacono łącznie 560 świadczeń.

X. REALIZACJA PROJEKTÓW WSPÓŁFINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ**„KOOPERACJE 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”**

Okres realizacji: 01.04.2018 r. – 30.06.2021 r.

Łączna wartość dofinansowania projektu ze środków UE: 9 966 995,50 zł

Wartość dofinansowania projektu ze środków UE dla Województwa Śląskiego wynosi 3 919 391 zł

W roku sprawozdawczym kontynuowano realizację projektu „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”, którego celem jest zwiększenie kooperacji oraz poprawa współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej a podmiotami innych polityk sektorowych, m.in. pomocy społecznej, edukacji, zdrowia, sądownictwa i policji. Model kooperacji uwzględniał całościowe, międzysektorowe wsparcie na poziomie gminy, mające na celu włączenie społeczne osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

10 stycznia 2020 r. odbyło się spotkanie formalizujące, podczas którego ukonstytuował się skład Partnerskiego Zespołu Kooperacyjnego (PZK), w skład którego weszli reprezentanci 10 niżej wymienionych instytucji, podpisując „Deklarację i Certyfikat przystąpienia do PZK”:

- 1) Komenda Miejska Policji w Częstochowie;
- 2) Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Częstochowie;
- 3) Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Częstochowie;
- 4) Straż Miejska w Częstochowie;
- 5) Powiatowy Urząd Pracy;
- 6) Zakład Gospodarki Mieszkaniowej TBS;
- 7) Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Częstochowie;
- 8) Fundacja Dla Rozwoju;
- 9) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie;
- 10) Szkoła Podstawowa nr 31 w Częstochowie.

Działania w ramach pilotażu obejmowały tylko jeden rejon – osiedla Tysiąclecia, a skład partnerstwa był adekwatny i wystarczający do działań tam prowadzonych. Równolegle został zawiązany Zadaniowy Zespół Kooperacyjny (ZZK) składający się z pracowników instytucji zaangażowanych we współpracę w ramach PZK, którzy wspólnie, za zgodą wybranych rodzin, podjęli działania w celu poprawy ich sytuacji życiowej i zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb. Praca multiprofesjonalna pozwoliła zdiagnozować potrzeby współpracujących rodzin, oraz po skontaktowaniu się z przedstawicielami danej jednostki, na takie dobranie zespołu, który będzie w stanie w optymalnym stopniu pomóc sięgając do Lokalnego Koszyka Usług i dobrać adekwatną ofertę do potrzeb. Lokalny Koszyk Usług to usługi oferowane rodzinom i grupom społecznym przez poszczególne, kooperujące na poziomie lokalnym instytucje.

W okresie obostrzeń związanych z pandemią, działania realizowane były w trybie zdalnym i koncentrowały się na wsparciu 7 rodzin poprzez łączenia telefoniczne i videorozmowy. Wsparcie otrzymali również pracownicy socjalni oraz inni członkowie ZZK w postaci zajęć on-line coachingu i superwizji. Celem sesji coachingowych było wsparcie merytoryczne, poprzez umożliwienie rozwoju personalnego i zawodowego, a także pomoc i wzmocnienie pracowników socjalnych w zakresie pracy z konkretnymi osobami/rodzinami, biorącymi udział w kolejnych etapach realizacji projektu.

2 lipca 2020 r. odbyło się stacjonarne spotkanie Partnerskiego Zespołu Kooperacyjnego i dotyczyło tematyki „Problemy – identyfikacja, analiza, wypracowanie rozwiązań”, natomiast 10 września 2020 r. miało miejsce trzecie spotkanie na temat „Budowania zespołu i ról w zespole”. W dniach 3 - 4 września 2020 r. członkowie PZK brali udział w wyjazdowych warsztatach pn. „Profilaktyka wypalenia zawodowego i poprawa efektywności pracy – multiprofesjonalny model działania”. W dniach 1 - 2 października 2020 r. odbyły się dwudniowe warsztaty pn. „Zarządzanie konfliktem – mediacje i negocjacje”. Z końcem roku 2020 zakończyła się faza pilotażowego wdrażania Modelu Kooperacji. Na miesiące styczeń i marzec 2021 r. zaplanowano realizację fazy rekomendacji, w trakcie której eksperci dokonają analizy koncepcji kooperacji i skorygują ją o doświadczenia podmiotów uczestniczących w pilotażu.

„Przyszłość to My – CIS rozwój”

Okres realizacji: 01.10.2019 r. – 31.01.2023 r.

Wykonanie budżetu w 2020 r.: po stronie MOPS – 58 971 zł

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie realizuje część działań związanych z realizacją projektu „Przyszłość to My – CIS rozwój”, którego liderem jest Fundacja Integracji Społecznej „Feniks”. Celem projektu jest zwiększenie zdolności do zatrudnienia 120 osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez wsparcie społeczno-zawodowe w Centrum Integracji Społecznej „Feniks” oraz 120 osób z ich otoczenia. Łącznie, w okresie realizacji projektu wsparciem zostanie objętych 240 osób. Reintegracja zawodowa przyczyni się do odbudowy i podtrzymania zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Będzie ona odbywać się poprzez zajęcia w pracowniach, kursy kwalifikacyjne oraz staże. Reintegracja społeczna ma na celu przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej uczestników oraz osób z ich najbliższego otoczenia. Uczestnicy projektu biorą udział w warsztatach: specjalistycznym mobilnych usług sprzątających, szwalniczym, poligraficzno-graficznym, a także warsztacie ogrodniczym zmienionym na koniec roku 2020 na remontowy i aranżacji wnętrz.

W minionym roku pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie współpracujący w ramach projektu podjęli następujące działania:

- 1) praca socjalna z uczestnikami projektu - motywowanie klientów do udziału w projekcie, regularny kontakt z uczestnikami projektu (z uwagi na trwającą epidemię COVID-19 od 13 dnia marca 2020 r. pracownicy socjalni kontaktowali się z uczestnikami projektu telefonicznie). Praca socjalna polegała na rozpoznawaniu potrzeb uczestników, rozmowach na temat epidemii SARS-CoV-2 oraz zachowania się w obecnej sytuacji; rozmowach dotyczących możliwych form pomocy, w tym uzyskania pomocy psychologicznej; przypominanie o przestrzeganiu zasad reżimu sanitarnego, profilaktyki i higieny osobistej; podtrzymywanie motywacji do dalszego udziału w projekcie; udzielanie wsparcia emocjonalnego, motywowanie do przestrzegania regulaminu obowiązującego w CIS;
- 2) sporządzanie dokumentacji merytorycznej w celu wydania skierowań do udziału w zajęciach w Centrum Integracji Społecznej „Feniks” oraz kwalifikacji;
- 3) regularny kontakt z Centrum Integracji Społecznej „Feniks” – wymiana informacji dotyczących

działań merytorycznych odnośnie uczestników projektu, weryfikacja czy uczestnicy wywiązują się z postanowień Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego.

Pracownicy socjalni MOPS skierowali do uczestnictwa w projekcie następującą liczbę klientów:

- 1) warsztat: Rozwój potencjału warsztatu ogrodniczego/ Rozwój potencjału warsztatu remontowego i aranżacji wnętrz – 20 osób;
- 2) warsztat: Stworzenie nowych miejsc pracy w ramach warsztatu specjalistycznych, mobilnych usług sprzątających – 15 osób;
- 3) warsztat: Stworzenie nowych miejsc pracy w ramach warsztatu szwalniczego – 12 osób;
- 4) warsztat: Stworzenie nowych miejsc pracy w ramach warsztatu poligraficzno-graficznego – 18 osób.

„Akcja - Aktywizacja”

Okres realizacji: 01.07.2018 r. – 31.12.2020 r.

Wykonanie budżetu w 2020 r.: 50 395 zł

Celem głównym projektu była aktywizacja oraz reintegracja zawodowa i społeczna 82 uczestników CIS z Gminy Miasta Częstochowy. Zwiększono potencjał Centrum Integracji Społecznej „Podaj Dalej” poprzez utworzenie i wyposażenie czterech warsztatów - remontowo-budowlanego, poligrafii, aranżacji wnętrz i administracji.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej działający w imieniu Gminy Miasta Częstochowy w 2018 r. podpisał umowę partnerską ze Stowarzyszeniem Pomocy Potrzebującym „Podaj Dalej” w celu realizacji projektu pn. „Akcja-Aktywizacja” realizowanego w ramach Osi priorytetowej IX Włączenie społeczne, Działania 9.1 Aktywna integracja, Poddziałania 9.1.5 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zadaniem MOPS jako Partnera było zatrudnienie pracownika socjalnego, który w ramach powierzonych zadań współpracował z osobami/rodzinami ubiegającymi się o wydanie skierowań do Centrum Integracji Społecznej prowadzonego przez Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Podaj Dalej”, w tym przeprowadzał wywiady i dokonywał analizy sytuacji rodziny, zawierał kontrakty socjalne. Ponadto motywował osoby do podejmowania działań mających na celu poprawę sytuacji materialno-bytowej i zapobiegających wykluczeniu społecznemu. Uświadamiał osoby/rodziny o możliwościach, korzyściach wynikających z uczestnictwa w zajęciach, wspierał osoby/rodziny w podjętej decyzji oraz pozostawał w kontakcie z pracownikami CIS. W roku 2020 r. zawarto 21 Indywidualnych Programów Zatrudnienia IPZS.

„Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”

Okres realizacji: 05.08.2020 r. – 31.12.2020 r.

Wykonanie budżetu w 2020 r.: 628 073 zł

W okresie od sierpnia do grudnia 2020 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie realizował projekt „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020, Działania 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, PI 9iv: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego. Łączna kwota środków finansowych przeznaczonych na realizację projektu wynosiła 712 680 zł.

Głównym celem projektu było zapobieganie i ograniczenie negatywnych skutków wystąpienia COVID-19 w obszarze pieczy zastępczej. Realizacja celu nastąpiła poprzez wzmocnienie rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych w zakresie bezpiecznej realizacji zadań tych podmiotów w okresie epidemii COVID-19.

Celem szczegółowym projektu było wsparcie dzieci, rodziców zastępczych i pracowników rodzinnych oraz instytucjonalnych podmiotów pieczy zastępczej w sytuacji zagrożenia epidemią COVID-19, poprzez:

- 1) zakup wyposażenia na cele realizowania zadań w trybie zdalnego nauczania (w tym zakup laptopów, komputerów stacjonarnych, oprogramowania oraz sprzętu audiowizualnego oraz oprogramowania dla dzieci z niepełnosprawnością);
- 2) zakup środków ochrony indywidualnej i wyposażenia do bezpośredniej walki z epidemią (w tym zakup maseczek, rękawiczek, środków dezynfekcyjnych);

3) zakup wyposażenia do organizacji miejsc kwarantanny/izolacji dla dzieci z pieczy zastępczej.

Bezpośrednimi odbiorcami projektu byli wychowankowie umieszczeni w pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, w tym osoby uczące się, które pozostały w pieczy zastępczej do 25. roku życia na podstawie art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ich opiekunowie.

W Częstochowie objęto wsparciem 263 podmioty, w tym: 178 rodzin zastępczych spokrewnionych, 14 rodzin zastępczych zawodowych, 55 rodzin zastępczych niezawodowych, 5 rodzinnych domów dziecka oraz 11 placówek opiekuńczo-wychowawczych. Zakupiono i przekazano:

- 1) 203 sztuki sprzętu komputerowego do nauki zdalnej;
- 2) 336 sztuk sprzętu multimedialnego (drukarki, urządzenia wielofunkcyjne, głośniki, słuchawki bezprzewodowe, projektory z rzutnikami, telewizory);
- 3) 23 850 sztuk maseczek;
- 4) 51 800 sztuk rękawiczek jednorazowych;
- 5) 1 583 litrów środków do dezynfekcji,

oraz wyposażono 4 miejsca kwarantanny m.in. w łóżka, biurka, krzesła biurowe, szafy. Łącznie w ramach projektu przekazano wsparcie 877 osobom, w tym 372 dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej.

„Częstochowa silna dzielnicami”

Okres realizacji: 02.04.2018 r. – 31.06.2021 r.

Wykonanie budżetu w 2020 r.: 661 988 zł

Celem głównym projektu był wzrost aktywności społecznej i zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenach zdegradowanych i peryferyjnych miasta Częstochowy – społeczności lokalnej podobszarów Programu Rewitalizacji oraz dzielnic peryferyjnych, gdzie występują z dużym natężeniem negatywne zjawiska społeczne, w tym szczególnie bezrobocie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej od dnia 1 października 2018 r. realizował dwa zadania projektu:

- 1) zakup wyposażenia dla wszystkich 13 DOSL utworzonych na terenie dzielnic Miasta Częstochowy, w tym: 6 DOSL prowadzonych przez organizacje pozarządowe i 7 utworzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie;
- 2) utworzenie 7 Dzielnicowych Ośrodków Społeczności Lokalnej w dzielnicach: Podjasnogórska, Ostatni Grosz, Błeszno, Dźbów, Grabówka, Północ, Lisiniec oraz prowadzenie warsztatu z zakresu gospodarowania własnymi środkami finansowymi dla uczestników projektu, zorganizowanie wsparcia środowiskowego w formie 2-tygodniowych zajęć dla dzieci w wieku 7-12 lat.

Zadanie 1

W ramach procedur zamówień publicznych w 2020 r. zakupiono meble biurowe i stoły zewnętrzne dla Dzielnicowych Ośrodków Społeczności Lokalnej, w tym: regał kwadratowy, 2 szafy metalowe i 4 stoły zewnętrzne.

Zadanie 2

W związku z zaistniałą sytuacją zagrożenia epidemicznego spowodowanego rozprzestrzenianiem się COVID-19, od dnia 13 marca 2020 r. zawieszono tymczasowo działalność Dzielnicowych Ośrodków Społeczności Lokalnej utworzonych przez MOPS oraz zmieniono tryb pracy animatorów lokalnych. Animatorzy wykonywali swoje zadania w dotychczasowych siedzibach DOSL z wyłączeniem osobistego stawiennictwa uczestników projektu. Na zewnątrz siedzib DOSL zostały umieszczone „Koperty życia”, które mieszkańcy mogli pobrać bez konieczności wchodzenia do lokalu. Ponadto animatorzy wywieszali w oknach i na drzwiach lokalu plakaty informacyjne dotyczące możliwych form wsparcia udzielanych na terenie miasta. Zmieniony tryb pracy animatorów został szczegółowo określony w Karcie Usług Mieszkańca każdej z dzielnic, która dostępna była na stronie MOPS i portalu Facebook.

Praca animatorów polegała głównie na kontaktowaniu się z mieszkańcami dzielnicy telefonicznie oraz on-line, poprzez wiadomości e-mail i rozmowy video. Uwaga animatorów skoncentrowana była głównie na informowaniu mieszkańców o możliwych formach wsparcia uruchomionych na terenie

miasta, w tym możliwości skorzystania z pomocy psychologicznej, bezpłatnej pomocy asystenta dla osób starszych i samotnych, możliwości realizowania recept, infolinii obsługiwanej przez pracowników socjalnych MOPS. Animatorzy organizowali również zajęcia w formie videopodróży, rozmów telefonicznych na tematy dotyczące m.in. zdrowia, sposobów wzmocnienia odporności, zwracali uwagę mieszkańcom na zagrożenia w czasie robienia zakupów w sieci, udzielali porad dotyczących sposobów spędzania wolnego czasu, szczególnie z dziećmi. Rolą animatorów było wspieranie mieszkańców w kryzysie emocjonalnym, także w kwestii pomocy w prowadzeniu rozmów rodziców z dziećmi o panującej sytuacji i konieczności pozostania w domu. W czasie przedświątecznym animatorzy nagrywali filmy, robili zdjęcia o tym jak samodzielnie wykonać dekoracje świąteczne, kartki dla bliskich. Prowadzili również porady na temat zdrowego odżywiania, proponowali wirtualne wycieczki krajoznawcze do ciekawych miejsc, przekazywali uczestnikom informacje dot. technik relaksacyjnych i sposobów na zdrowy odpoczynek.

W wyniku rozstrzygnięcia zapytania ofertowego o wartości poniżej 30 tys. euro udzielono zamówienia na zakup 7 licencji programu ZOOM Meetings do organizowania przez animatorów spotkań zdalnych. Z wykorzystaniem platformy Zoom, odbyły się warsztaty świąteczne (tworzenie ozdób świątecznych z uczestnikami, wspólne ubieranie choinek), pierwsze zajęcia z cyklu warsztatów cukierniczych (pieczenie pierników świątecznych). Ponadto dzięki możliwościom zakupionego programu Vegas Pro 16 Box do obróbki nagrywanych filmów, animatorzy lokalni nagrali wspólne życzenia świąteczne i noworoczne dla uczestników projektu, które następnie opublikowano na portalu społecznościowym FB, profilu „MOPS Dzielnicowe Ośrodki Społeczności Lokalnej” oraz na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie.

W ramach działań środowiskowych zorganizowano konkurs literacki pn.: „Rymowana dzielnica”, polegający na ułożeniu fraszki/rymowanki, która w sposób humorystyczny, żartobliwy prezentowała tematykę związaną z dzielnicą. Konkurs skierowany był do mieszkańców dzielnic objętych wsparciem projektu, którzy ukończyli 18. rok życia. Podstawowym celem konkursu było zwiększenie poczucia identyfikacji mieszkańców z dzielnicą zamieszkania i zwrócenie uwagi na lokalne wartości. Uczestnictwo w konkursie miało również na celu zachęcenie mieszkańców do poznawania własnej dzielnicy, a także integrację ze środowiskiem lokalnym. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło w grudniu 2020 r. – laureaci otrzymali nagrody w postaci bonu uprawniającego do odbioru pizzy.

W ramach uzupełnienia wsparcia aktywizacji społeczno-zawodowej dla rodziców, w miesiącu lipcu zorganizowano 9 edycji wsparcia środowiskowego pod hasłem „Rodzinne relacje na wakacje”, w formie 2-tygodniowych zajęć dla dzieci w wieku 7-12 lat, tj. od dnia 6 lipca do dnia 17 lipca (5 edycji: Grabówka, Lisiniec, Północ, Ostatni Grosz, Dźbów) oraz od dnia 20 lipca do dnia 31 lipca (4 edycje: Lisiniec, Północ, Ostatni Grosz, Dźbów), podczas gdy rodzice korzystali ze wsparcia specjalistów. W każdej edycji prowadzonych zajęć środowiskowych opiekę pełnili dwaj opiekunowie. Na czas realizacji zajęć środowiskowych wykupiono dla dzieci usługę grupowego ubezpieczenia (NNW), zapewniono wyżywienie w postaci jednego gorącego posiłku dziennie oraz wody. Na potrzeby zajęć środowiskowych zakupiono materiały edukacyjne w postaci zestawów do gier i zabaw edukacyjnych oraz pomocy dydaktycznych. W ramach ponoszonych wydatków dokonano również zakupu środków ochrony, tj. środków dezynfekcyjnych oraz artykułów higienicznych, przeznaczonych dla dzieci uczestniczących w zajęciach środowiskowych.

Podczas, gdy rodzice dzieci biorących udział w zajęciach środowiskowych uczestniczyli w organizowanych spotkaniach edukacyjnych i integracyjnych, w ramach działań animacyjno-integracyjnych dla dzieci zakupiono bilety wstępu do instytucji kultury i miejsc rozrywki. Organizowane wycieczki spełniały cel integracyjny (zwiększenie aktywności społecznej, kształtowanie umiejętności współżycia w grupie, wzajemne poznanie się dzieci), edukacyjny (korelacja przedmiotowa: historia, biologia, geografia), wychowawczy (kształtowanie odpowiednich postaw między dziećmi, dostrzeganie piękna regionu) oraz krajoznawczy (zapoznanie z atrakcjami). Dla rodziców dzieci biorących udział we wsparciu – uczestników projektu, spełniających przesłanki wykluczenia lub zagrożenia wykluczeniem, zorganizowano wyjazdowe warsztaty pt.: „Kształtowanie postaw przedsiębiorczości”, zwiększające ich kompetencje zawodowe. Ponadto rodzice (uczestnicy projektu) brali udział w spotkaniach o charakterze edukacyjnym i integracyjnym. Spotkania edukacyjne okazały się dobrym wsparciem rodziców pracujących, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz poszukujących zatrudnienia, także i tych, którzy ze względu na konieczność zapewnienia opieki nad dziećmi nie mogli podjąć pracy.

W 2020 r. zrekrutowano łącznie 127 uczestników: DOSL Północ - 21 osób, DOSL Dźbów – 32 osoby, DOSL Ostatni Grosz – 25 osób, DOSL Podjasnogórska – 11 osób, DOSL Lisiniec – 23 osoby, DOSL Grabówka – 5 osób, DOSL Błeszno – 10 osób. Zaktywizowano zawodowo 28 osób, które podjęły zatrudnienie.

XI. WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ, WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA 2021 ROK

1. Potrzeby w zakresie pomocy społecznej:
  - zwiększenie liczby mieszkań chronionych dla osób bezdomnych realizujących Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności,
  - rozwój pomocy dla osób niepełnosprawnych przewidzianej w programie „Aktywny samorząd”, zwłaszcza pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym oraz pomocy w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej. Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz placówkami edukacyjnymi, w celu promowania ww. pomocy dla osób z niepełnosprawnością,
  - promowanie i rozwój pomocy dla osób niepełnosprawnych finansowanej z Funduszu Solidarnościowego, realizowanej w ramach programów: „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” i „Opieka wytchnieniowa”,
  - zabezpieczenie środków finansowych na utworzenie dodatkowych stanowisk pracy w poszczególnych sekcjach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie w związku z realizacją nowych zadań.
2. Potrzeby w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej:
  - utworzenie kolejnej rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego w celu możliwości zabezpieczania dzieci do 10. roku życia w nagłych sytuacjach interwencyjnych,
  - zintensyfikowanie działań zmierzających do rotacji dzieci umieszczanych w rodzinnych formach pieczy zastępczej, w szczególności w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego,
  - zwiększenie w Stowarzyszeniu na rzecz pomocy dziecku i rodzinie „DLA RODZINY” zatrudnienia osób realizujących zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w szczególności o: jednego asystenta rodziny, dwóch koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, jednego psychologa oraz jednego pedagoga,
  - zwiększenie dotacji celowej na realizację zadania zleconego „Zapewnienie całodobowej opieki i wychowania w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodzicielskiej”, celem umożliwienia organom prowadzącym zadanie podwyższenia jakości realizowanej usługi, m.in. poprzez zatrudnienie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych specjalistów, takich jak psycholog, pedagog czy superwizor,
  - utworzenie w Zespole ds. Kontroli działającym w MOPS etatu psychologa oraz osoby do sprawowania czynności kontrolnych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
  - intensyfikacja wsparcia dla usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia ukierunkowanego na mobilizowanie do systematycznej i efektywnej edukacji i podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Współpraca w tym zakresie z opiekunem usamodzielnienia,
  - poszukiwanie i ustanawianie rodzin wspierających jako formy wsparcia skierowanego dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze,
  - kontynuowanie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej poprzez działania ukierunkowane na zmniejszenie ilości placówek opiekuńczo-wychowawczych,
  - podniesienie wysokości wynagrodzeń zawodowym rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka.

**Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Częstochowie
(-) Małgorzata Mruszczuk**